

Kuva: Malin Gustafsson

Turvallisuutta liikkumisolo- suhteista ja yhteisöllisyydestä

Liikkumisolosuhteet ja asuinalueen yhteisöllisyys ovat ikääntyneiden turvallisuudelle tärkeitä. Niihin voidaan vaikuttaa niin fyysisessä kuin sosiaalisessakin ympäristössä tehtävillä ratkaisuilla. Asuinalueen turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä ja kehittämisen keinoja selvitettiin Ikäinstituutin ympäristöministeriölle toteuttamassa Turvallinen asuinalue ikääntyneille -selvityksessä.

Turvallisuudella tarkoitetaan erilaisten uhkien ja riskien poissaoloa tai hallittavuutta sekä turvallisuuden tunnetta. Turvallisuus tekee elämästä ennustettavan ja mahdollistaa luottavaisen suhtautumisen ympäristöön. Tällöin ei tarvitse pelätä onnettomuuksia tai rikollisuutta ja voi luottaa siihen, että saa apua tarvittaessa.

Asunnon turvallisuuden lisäksi asuinympäristön turvallisuuden vaikutus hyvinvointiin on suuri. Vanhenemisen

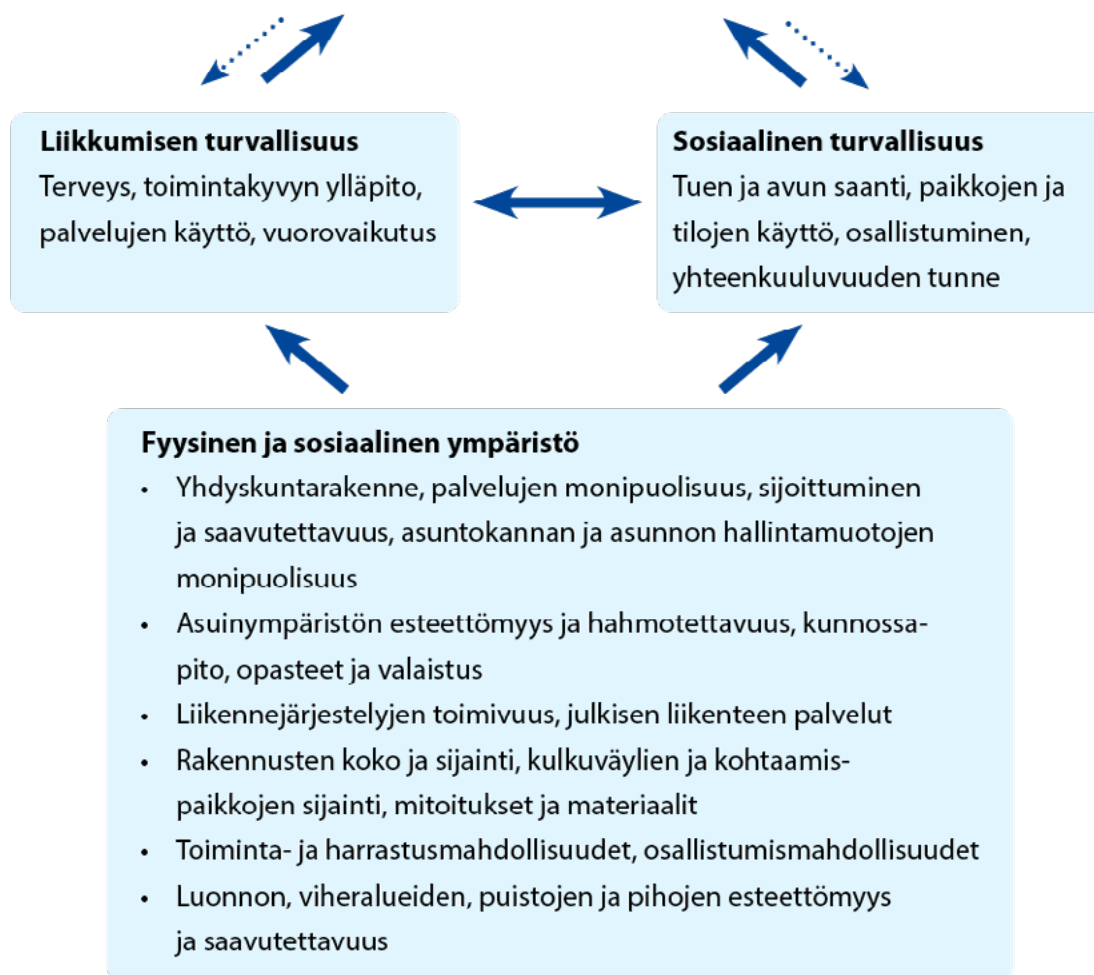
myötä fyysinen ja kognitiivinen toimintakyky heikkenevät, mikä lisää turvallisuuden merkitystä arjen sujuvuudelle.

Ikääntyneille sattuu tapaturmia, kuten kaatumisia ja onnettomuuksia, mutta väestöä enemmän. Turvattomuutta aiheutuu myös muista tekijöistä, kuten yksinäisyydestä, huonosti hoidetusta ympäristöstä ja palveluiden huonosta saatavuudesta. Toisaalta ikääntyneiden riski joutua rikoksen kohteeksi on varsin pieni.

Kuntien turvallisuustyössä painotuvat turvallisuuden tunne ja ennaltaehkäisy. Terveiden ja hyvinvoinnin edistämisen yhteys turvallisuuteen on näin ollen vahva. Turvallisuus kytkeytyy myös kiinteästi asuinalueiden ikä- ja muistitystävällisyyden kehittämiseen.

► [Turvallinen asuinalue ikääntyneille](#)

Turvallisuus ja turvallisuuden tunne

Ikäkkäiden asukkaiden turvallisuuden ja turvallisuuden tunteen ulottuvuudet asuinalueilla ja niihin vaikuttaminen.

Turvallinen asuinalue

Ikääntyneille keskeisiä turvallisuustekijöitä asuinalueilla ovat liikkumisen turvallisuutta tukevat esteettömyys ja hahmotettavuus sekä sosiaalista turvallisuutta luova yhteisöllisyys ja luottamus. Päivittäis- sekä sosiaali- ja terveystalvelujen helppo saatavuus kävelyetäisyydellä sekä naapurien ja läheisten muodostama turvaverkko vahvistavat ikäihmisten turvallisuuden tunnetta.

Liikkumisen turvallisuuteen vaikutetaan kulkuväylien esteettömyydellä ja kunnossapidolla sekä opasteilla ja riittäväällä valaistuksella. Levähdyspenkit reitin varrella auttavat jaksamaan. Pyöräily- ja autoliikenteen erottaminen kävelyreiteistä parantaa turvallisuuden tunnetta. Kun suojatiet ovat hyvin merkittyjä ja ajonopeudet alhaisia, teiden ylittäminen on turvallista. Julkisen liikenteen palvelujen ja liikennejärjestelyiden tulee olla toimivia myös ikääntyneiden asukkaiden tarpeisiin.

Turvallisuuden tunteelle ympäristön viihtyisyys, rauhallisuus ja siisteys ovat tärkeitä. Viihtyisyys lisää paikan käyttäjiä ja vähentää levottomuutta. Turvallisuutta parantaa ilkevällän jälkien nopea korjaaminen ja tyhjien tilojen käyttöönnotto uusiin tarkoituksiin.

Turvallisessa asuinympäristössä pidetään heikossa asemassa olevista huolta ja havaittuihin turvallisuusongelmiin reagoidaan. Yhteisöllinen ja hyväksyvä ilmapiiri luovat turvallisuuden tunnetta, ja avun saantiin tarvittaessa voi luottaa. Kun alueella asuu erilaisia ihmisiä ja sosioekonominen rakenne on monipuolinen, yhteisöllisyys ja sosiaalinen kontrolli voivat vahvistua.

Turvallisuuden kehittäminen asuinalueilla

Ikääntyneiden turvallisuustarpeet vaihtelevat suuresti. Toimintakyvyltään rajoittuneiden tai yksinäisten ikäihmisten ohella on paljon aktiivisia ja hyväkun-

toisia ikäihmisiä, mikä tulee huomioida turvallisuustyössä. Asuinalueita tulee kehittää niin, että liikkuminen, ulkoilu, arjen asioinnit sekä harrastukset sujuvat turvallisesti iästä ja toimintakyvystä riippumatta.

Uusilla asuinalueilla turvallisuuden vaikutetaan heti kaavoitusratkaisusta alkaen, vanhoilla puolestaan pyritään parantamaan turvallisuutta ympäristön viihtyisyyteen, käytävyyteen ja kunnossapitoon liittyvillä ratkaisulla. Turvallisuutta edistävät toimet asuinalueella kohdistuvat fyysiseen ja sosiaaliseen ympäristöön sekä palveluihin. Kaavoituksessa turvallisuuden vaikutetaan esimerkiksi palveluiden ja muiden toimintojen sijoittamiseen liittyvien valintojen kautta. Tärkeää on taata ikääntyneille asukkaille monipuoliset mahdollisuudet toimintakyvyn ylläpitoon. Kun parannetaan ympäristön hahmotettavuutta ja käveltävyyttä, samalla ehkäistään

myös tapaturmia. Apuvälineiden käyttö lisää liikkumisvarmuutta ja paikantava teknologia ehkäisee pelkoa eksymisestä.

Ikääntyneet viettävät paljon aikaa asuinalueellaan ja he havaitsevat helposti erilaisia turvallisuusongelmia. Kysymällä iäkkäiltä asukkailta heidän kokemuksiaan turvallisuutta edistävästä ja turvatomuutta aiheuttavista tekijöistä, saadaan tärkeää tietoa paikallisen turvallisuussuunnittelun tarpeisiin. Myös liikkumiskyvyltään ja muistitoiminnoiltaan heikentyneet asukkaat ovat tärkeä ottaa mukaan asuinalueiden kehittämiseen.

Turvallisuuteen liittyvää tietoa ikääntyneiltä voidaan kerätä asukastilaisuuksissa sekä erilaisilla paikan päällä tehtävillä turvallisuus- tai esteettömyyskävelyillä. Turvallisuuskyselyillä saadaan kartoitettua asuinalueittain ja ikäryhmittäin asukkaiden kokemuksia ja tarpeita. Kyselyt on hyvä toteuttaa monimuotoisesti sekä posti- että verkkokyselyinä. Turvallisuudesta kerättyä tietoa voidaan yhdistää paikkatietoihin ja visualisoida karttapohjilla eri taustekijöiden kanssa, mikä auttaa kohdentamaan toimenpiteitä alueellisesti.

- ▶ [Turvallisuuskysely](#)
- ▶ [Turvallisuuskävely](#)

Jotta ikäihmiset voivat itse edistää asuinsturvallisuuttaan, he tarvitsevat siihen tietoa ja osallistumismahdollisuuksia. Kunnan, viranomaisten ja järjestöjen viestinnällä tavoitetaan erilaisia iäkkäiden ryhmiä. Asukasraatien ja vanhusneuvostojen kautta ikäihmiset saavat näkemyksiään ja aloitteitaan valmisteltaviksi.

Turvattomuutta kokevat eniten iäkkäät, joilla toimintakyky on heikentynyt. Etsivällä vanhustyöllä ja huoli-ilmoituksilla löydetään apua tarvitsevia ikäihmisiä. Asuinolojen arviointi voidaan liittää osaksi ikääntyneiden palvelutarpeen arviointia.

Sosiaalisen ympäristön turvallisuutta kehitettäessä kohtaamispaikat on hyvä keino edistää sukupolvet ylittävää vuorovaikutusta. Vahvistamalla yhteisöllisyyttä, osallistumismahdollisuuksia ja suvaitsevaisuutta, ylläpidetään keskinäistä luottamusta ja osallisuuden tunnetta.

Turvallisuus syntyy yhteistyössä

Koska turvallisuus on laaja-alainen ja ihmisten hyvinvointiin monella tavalla liittyvä kokonaisuus, sitä edistetään parhaiten yhteistyönä. Asuinalueen turvallisuuteen vaikuttaa moni toimija, kuten poliisi ja pelastustoimi, kunta eri hallinnonaloineen sekä kiinteistöjen omista-

jat ja palveluntuottajat. Turvallisuutta edistettäessä keskeisiä toimijoita ovat ikääntyneet asukkaat itse läheiseen sekä heitä edustavat yhdistykset ja vanhusneuvosto.

Turvallisuustyön ensisijaisia työvälineitä kunnissa ovat paikallinen turvallisuussuunnitelma sekä kunnan hyvinvointikertomus, johon voidaan ottaa mukaan myös turvallisuutta kuvaavia indikaattoreita. Ikääntyneiden asuinalueturvallisuutta kehitettäessä kunnan liikennesuunnitelma, ikäpoliittinen suunnitelma ja ikäystävällisyyteen liittyvät kehittämistoimenpiteet ovat myös tärkeitä.

- ▶ [Turvallisuutta kaikkialla – paikallisen ja alueellisen turvallisuussuunnittelun kansalliset linjaukset](#)
- ▶ [Paikallinen turvallisuussuunnitelma](#)
- ▶ [Turvallinen elämä ikääntyneille – toimintaohjelman päivitys](#)
- ▶ [Muisti- ja ikäystävällisyyttä asuinalueille](#)

Kuva: Erja Rappe

Liikkumismuotojen sijoittaminen omille väylilleen parantaa turvallisuutta.

Huomioi ja edistä näitä

- Toimintakyvyn ylläpito on tärkeä turvallisuustekijä
- Turvallisuuden tunne vaikuttaa ulkona liikkumiseen
- Hyvät liikkumisolosuhteet ja yhteisöllisyys asuinalueella parantavat turvallisuutta
- Turvallisuus muodostuu yhteistyössä eri toimijoiden kesken
- Ikäihmiset tietävät paljon asuinalueen turvallisuudesta, varmista heidän osallistumisensa

Lisätietoja turvallisesta asuinalueesta:

www.ikainstituutti.fi/asuinymparisto

vanhempi tutkija Erja Rappe

p. 040 533 7099

tutkija Jere Rajaniemi

p. 040 122 1613

etunimi.sukunimi@ikainstituutti.fi

Tilaa TiiTu sähköpostiisi

<https://www.ikainstituutti.fi/uutiskirjeet/>

Ikäinstituutti

Jämsänkatu 2, 00520 Helsinki

puh. 09-6122 160

s-posti: info@ikainstituutti.fi

ikainstituutti.fi

@ikainstituutti